

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta: ”Naisyrittäjyyden edistäminen EU:n ja Välimeren alueella”

(2007/C 256/25)

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea päätti 17. tammikuuta 2007 työjärjestyksensä 29 artiklan 2 kohdan nojalla laatia lausunnon *Naisyrittäjyyden edistäminen EU:n ja Välimeren alueella*.

Asian valmistelusta vastannut ”ulkosuhteet”-erityisjaosto antoi lausuntonsa 14. kesäkuuta 2007. Esittelijä oli Grace **Attard**.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 11.–12. heinäkuuta 2007 pitämässään 437. täysistunnossa (heinäkuun 12 päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon äänin 130 puolesta ja 1 vastaan 4:n pidettyssä äänestämässä.

1. Päätelmät ja suositukset

1.1 ETSK on tyytyväinen Euroopan unionin ja Välimeren alueen valtioiden täysipainoiseen sitoutumiseen Euro–Välimerikumppanuuteen. Tämä on sopusoinnussa Euroopan komission viisivuotistyytöohjelman kanssa, jossa kannatetaan erityisesti poliittisia toimia naisten aseman vahvistamiseksi. Komitea ehdottaa erityisrahoituksen myöntämistä tätä tarkoitusta varten niille Euro–Välimeri-alueen maille, jotka sitoutuvat aktiivisiin toimenpiteisiin naisten oikeudellisen aseman konkreettiseksi parantamiseksi ⁽¹⁾.

1.2 ETSK kehottaa varmistamaan ensimmäisen naisten yhteiskunnallisen aseman vahvistamista käsitelleen Euro–Välimeri-alueen ministerikokouksen päätelmien tarkistusmenetelmien avulla, että naisyrittäjyyden kehittämistä seurataan ja arvioidaan tarkasti ja että sen edistämiseksi ryhdytään toimenpiteisiin.

1.3 ETSK kehottaa sisällyttämään Euroopan naapuruuspolitiikan puitteissa kansallisiin toimintasuunnitelmiin erityistoimenpiteitä ja -tavoitteita naisyrittäjyyden edistämiseksi.

1.4 ETSK suosittaa, että Euroopan naapuruuspolitiikan puitteissa ohjataan nykyistä enemmän määrärahoja naisyrittäjyyden kehittämiseen sekä naisille yrityksen perustamista varten annettavaan tekniseen tukeen.

1.5 ETSK pitää tervetulleina yritys- ja teollisuustoiminnan pääosaston ja yhteistyötoimisto EuropeAidin ⁽²⁾ aloitteita, jotka on suunnattu yrittäjille Euroopassa ja Välimeren alueen kumppanimaissa. Se kehottaa Euro–Välimeri-kumppaneita ryhtymään samankaltaisiin toimiin, joilla pyritään vastaamaan kyseisen alueen tarpeisiin Välimeren alueen kumppanimaiden kanssa neuvoteltujen toimintasuunnitelmien pohjalta.

1.6 ETSK on tyytyväinen siihen, että parlamentaarisen Euro–Välimeri-yleiskokouksen yhteyteen perustettiin naisten oikeuksia käsittelevä tilapäiskomitea. Se kehottaa tilapäiskomiteaa esittämään toimenpiteitä, joilla tuetaan naisten nykyisin harjoittamaa liiketoimintaa ja edistetään tulevaisuuteen suuntautuvia, kestäviä aloitteita maailmanlaajuisen kilpailun tilanteessa.

⁽¹⁾ Ks. http://ec.europa.eu/comm/external_relations/euromed/barcelona_10/docs/10th_comm_en.pdf.

⁽²⁾ Ks. http://ec.europa.eu/europeaid/index_en.htm.

1.7 ETSK suosittaa, että yrityksiä käsittelevää Euro–Välimeriperuskirjaa ⁽³⁾ täytäntöönpannassa kohderyhmänä ovat naiset.

1.8 Olisi pyrittävä varmistamaan, että nuoret naiset ja miehet hyötyvät tasapuolisesti nuorille suunnatuista Euro–Välimerikumppanuusohjelmista sekä osallistujina että vastuuhenkilöinä.

1.9 ETSK on tyytyväinen Euro–Välimeri-nuorisofoorumin aloitteisiin perustaa Euro–Välimeri-verkosto sukupuolten tasa-arvon parissa työskenteleville nuorisoryhmille ⁽⁴⁾ sekä Euro–Välimeri-alueen nuorten yrittäjien verkosto ⁽⁵⁾.

1.10 ETSK uskoo, että ministeriöiden välinen yhteistyö sekä muiden sidosryhmien — esimerkiksi rahoituslaitosten, toimeenpanovirastojen ja liike-elämän edustajien, asiantuntijoiden ja rahoittajien — osallistuminen ensisijaisia aloja koskevaan keskusteluun tuottavat entistä tehokkaampia tuloksia naisyrittäjyyden edistämiseksi. Tuloksia voidaan niin ikään saavuttaa helpottamalla olemassa olevien yritysten siirtämistä naisten omistukseen.

1.11 ETSK kehottaa vahvistamaan naisten taloudellista toimintaa edistäviä valtiovallasta riippumattomia organisaatioita ja yhteiskunnallisia-ammattillisia järjestöjä yksityisen ja julkisen sektorin kumppanuuksien avulla.

1.12 ETSK kehottaa Euro–Välimeri-alueen sidosryhmiä järjestämään konferenssin naisten yrittäjyydestä Euro–Välimeri-alueella keskustelun käymiseksi aiheeseen liittyvistä kysymyksistä sekä ehdotusten tekemiseksi naisten panoksesta alueen haasteisiin kokonaisuudessaan.

⁽³⁾ Ks. http://ec.europa.eu/enterprise/enterprise_policy/ind_coop_programmes/med/doc/f1949_en.pdf.

⁽⁴⁾ Ks. http://www.cesie.org/cms/index.php?option=com_content&task=view&id=70&Itemid=85.

⁽⁵⁾ Tiedonanto ”Nuorten tukeminen Välimeren alueen kumppanimaissa” (asiakokonaisuus REX/222), CESE 642/2006.

1.13 ETSK vahvistaa uudelleen uskovansa, että naisyrityttö- ja naisyrityksien edistämiseksi EU:n ja Välimeren alueella on merkittävä rooli luotaessa aktiivinen ja dynaaminen talous, joka kykenee mukautumaan maailmanlaajuistumiseen.

1.14 ETSK katsoo, että naisyrityttö- ja naisyrityksien suosivan ympäristön vahvistaminen on edellytys sille, että pääsy alueen maiden ja EU:n jäsenvaltioiden markkinoille voidaan parantaa.

1.15 ETSK suosittaa, että pyrittäessä vastaamaan naisyrityksien kohtaamiin tuleviin haasteisiin jatketaan tutkimustyötä kunkin maan erityistarpeiden kartoittamiseksi.

1.16 ETSK panee merkille, että on monenlaisia seuranta-elimia, kuten GEM, YK:n kehitysohjelma ja Maailmanpankki, jotka tarkkailevat Välimeren alueen yritystoimintaa. Komitea suosittaa kuitenkin, että perustettaisiin foorumi, jonka avulla tuloksista voitaisiin tiedottaa päätöksentekijöille entistä paremmin sekä kerätä ja jakaa tietoa mikro-, pienille ja keski-suurille yrityksille Euro-Välimeri-alueella. Foorumi keskittyisi erityisesti

- a. aloihin, joilla naisyrityksillä on erityisiä vaikeuksia
- b. naisyrityksille suunnattujen ohjelmien tukemiseen ja kehittämiseen
- c. yrityskumppanien ja avustavan puolison oikeudelliseen asemaan ja sosiaaliseen suojeluun liittyvien mekanismien kehittämiseen
- d. omaa liiketoimintaansa kehittävien naisten sosiaaliturvaa ja oikeudellista asemaa vahvistaviin toimiin.

1.17 Komitea suosittaa, että tieto- ja viestintäteknikan alalla

- annetaan etusija infrastruktuureihin suuntautuvien investointien edistämiseksi ja strategioille, joilla parannetaan uuden tieto- ja viestintäteknikan saatavuutta.
- huolehditaan siitä, että oman liiketoimintansa aloittavien naisten on entistä helpompaa saada käyttöönsä tieto- ja viestintäteknikkaa sekä siihen liittyvää koulutusta, jotta helpotettaisiin markkinointia ja tavarantoimituksia kuluttajille tarkoituksenmukaisten jakelukanavien kautta, sillä kyseisten tekniikoiden avulla voidaan myös parantaa markkinointia.
- lisätään naisten osallistumista tieto- ja viestintäteknikkaa koskevaan päätöksentekoon sekä niiden kehittämiseen ja suunnitteluun käymällä vuoropuhelua tieto- ja viestintäteknikka-alan yritysten ja muiden sidosryhmien kanssa mahdollisuuksien avaamiseksi yhteistyölle ja -toiminnalle.

ETSK kehottaa painokkaasti Tampereella perustettua Euromed-yliopistofoorumia⁽⁶⁾ asettamaan sukupuoliulottuvuuden etusijalle etenkin yritysyrityksensä koskeissa aloitteissaan.

⁽⁶⁾ Ks. <http://www.medainstitute.fi/?navi=360&lang=2>.

1.18 ETSK suosittaa, että kiinnitetään erityishuomiota siihen, millainen vaikutus tiedotusvälineillä ja etenkin televisiolla on yritysyrityksen ja naisiin.

2. Suositukset erityisesti EU:n ja Välimeren alueen naisyrityttö- ja naisyrityksistä koskevista mekanismeista

2.1 Tarvitaan erityisiä toimintalinjoja ja ohjelmia, jotta naiset voisivat antaa kasvuun ja kehittämiseen yhä suuremman panoksen. Osa näistä toimintalinjoista voitaisiin esittää toimintasuunnitelmassa, johon liittyy selkeät aikataulut ja arviointimenettelyt ja jonka tulisi sisältää seuraavat osatekijät:

1. Tuetaan valmiuksien parantamista mekanismein ja tukijärjestelyin, joiden avulla naisia kannustetaan pohtimaan elin- ja työskentely-ympäristöään ja sitä, miten he voivat osallistua aktiivisesti näiden ympäristöjen kehittämiseen kykyjensä mukaan. Tässä yhteydessä voitaisiin edistää mahdollisuuksia muodostaa keskinäiseen avunantoon perustuvia ryhmiä.
2. Investoidaan sosiaalisiin perusrakenteisiin ja palveluihin naisten työnteon ja omaehtoisen työllistymisen tukemiseksi.
3. Määritellään perinteinen yritysyritysyritys, pk-yritykset ja yksilöllinen omaehtoinen työllistyminen.
4. Tarjotaan yhtäläiset mahdollisuudet kaikenkokoisille miesten ja naisten omistamille yrityksille.
5. Luodaan tasavertainen oikeudellinen järjestelmä, jossa naiset voivat itse allekirjoittaa asiakirjoja ja omistaa kiinteistöjä.
6. Järjestetään yrityksiä johtavien tai omistavien naisten erityistarpeisiin räätälöityä koulutusta. Lisäksi voitaisiin tarjota mentorointiohjelmaa, perustaa ammatillisia järjestöjä ja antaa oikeudellista ja verotusneuvontaa.
7. Perustetaan nk. keskinäisiä takausyhtiöitä. Ne ovat pankki-palvelujen yhteydessä takaajina toimivia taloudellisia toimijoita, joiden jäsenenä on pk-yritysten omistaja.
8. Toteutetaan erityisohjelmia maahanmuuttajanaisten ja vähemmistöihin kuuluvien auttamiseksi yritysten perustamisessa.
9. Edistetään sosiaalisten yritysten ja osuuskuntien perustamista tiedotus- ja tukijärjestelyin.
10. Tehdään yhteistyötä ja verkostoidutaan EU-maiden vastavien toimijoiden kanssa sellaisten rakenteiden ja mekanismien — myös parhaiden käytänteiden — kartoittamiseksi, jotka ovat tuottaneet lisäarvoa muilla alueilla.

11. Laaditaan ja toteutetaan koulutuspolitiikkoja, joiden avulla edistetään yrittäjyyttä suosivaa ajattelutapaa ja asenteita nuoresta pitäen ⁽⁷⁾. Yrittäjähenkisyys tulee käsittää elinikäiseksi oppimisprosessiksi, joka alkaa alaluokilla. Tämä voi lisätä joustavuutta henkilökohtaisen kehityksen eri vaiheissa.
12. Kasvatetaan naisten osuutta kaikilla tasoilla keskus- ja paikallishallinnossa sekä oikeuslaitoksessa tehtävässä päätöksenteossa.
13. Avataan julkiset hankinnat pk-yrityksille ja erityisesti naisten omistamille yrityksille niiden kasvun vauhdittamiseksi.
14. Sisällytetään työllisyyspolitiikkoihin erityiset sukupuolten tasa-arvoa koskevat tavoitteet, joihin liittyy laadullisia ja määrällisiä indikaattoreita. Tämä on elintärkeää sen varmistamiseksi, että yhä useampi nainen ryhtyisi yrittäjäksi, ja myös työllisyyden turvaamiseksi ja työpaikkojen laadun parantamiseksi ⁽⁸⁾.

3. Nykytilanne ja haasteet

3.1 On tärkeää, että naisten oikeuksia ei käsitellä erillisenä asiana irrallaan naisten roolista taloudellisessa kehityksessä. On ratkaisevaa, että kaikki työmarkkinaosapuolet sitoutuvat tunnustamaan ihmisoikeuksien, demokratian, kehityksen sekä naisten oikeuksien välisen yhteyden. Etusijalle tulee asettaa perinteisistä, kulttuurisista ja perhe-elämän normeista johtuvien, naisten aseman vahvistamisen tiellä olevien esteiden poistaminen.

3.2 Sukupuolten välisen kuilun sekä koulutus- ja työllisyyskysymysten käsittely Euro-Välimeri-alueella edellyttää yhteisiä ponnisteluja, jotta saataisiin luoduksi ympäristö, jossa naiset voivat kehittää yrittäjätoimintaansa.

3.3 Vaikka naisten lukutaidottomuus Lähi-idän ja Pohjois-Afrikan alueella vaihtelee maittain, se on edelleen erittäin korkea, keskimäärin 42 prosenttia, kun vastaavasti miesten keskimääräinen lukutaidottomuus on 21 prosenttia. Kahden viime vuosikymmenen aikana yhtäläiset koulutusmahdollisuudet, jotka vaihtelevat maittain, ovat kuitenkin kehittyneet myönteisesti. Kaikissa alueen maissa nuorten naisten (15-24-vuotiaat) ja aikuisten naisten (24-vuotiaat ja sitä vanhemmat) lukutaitoprosentin välillä on merkittävä ero ⁽⁹⁾.

3.4 Viime vuosikymmenellä yleissivistävä ja ammatillinen koulutus sekä kasvu sosiaalipalveluiden, koulutuksen, terveydenhoidon ja palveluammattien kaltaisilla aloilla, joilla naistyövoiman kysyntä on suurin, ovat lisänneet naisten työskentelymahdollisuuksia. Vain 32 prosenttia työkäisistä naisista työskentelee kodin ulkopuolella tai etsii työtä. Perinteisissä yhteiskuntaluokissa, joissa tytöt käyvät koulua, heitä ei rohkaista etsimään työtä.

⁽⁷⁾ ETSK:n lausunto ”Yrittäjyyttä suosivan ajattelutavan edistäminen koulutuksessa”.

⁽⁸⁾ ETSK:n lausunto ”Työllistettävyyden ja yrittäjähenkisyys — Kansalaisyhteiskunnan, työmarkkinaosapuolten sekä alueellisten ja paikallisten toimijoiden rooli naisten ja miesten tasa-arvon näkökulmasta tarkasteltuna”, esittelijä: Luis Miguel Pariza Castaños.

⁽⁹⁾ *The World Bank Central Database* (huhtikuu 2006).

3.5 Koulutusjärjestelmän tulee kannustaa yritystoimintaan ryhtymistä ja riskinottoa. On ensisijaisen tärkeää luoda kansallinen koulutussuunnitelma peruskoulutuksen laadun parantamiseksi sekä erityisesti epäedullisessa asemassa olevien ja vammaisten naisten lukutaidottomuuden poistamiseksi.

3.6 On tärkeää antaa koulutusta kansalaistaitoasioissa ja valistaa naisten sosiaalisista, poliittisista, oikeudellisista ja taloudellisista oikeuksista, mutta myös rahoittajat ja muut sidosryhmät on saatava ymmärtämään naisten yritystoimintaan liittyvät tarpeet.

3.7 Sukupuolten eriarvoinen kohtelu on otettava huomioon ensisijaisena kysymyksenä alueen sosiaalisissa ja poliittisissa yhteyksissä sekä sen talouskasvua yleisesti edistettäessä. Erityiset roolit ja asema, jotka yhteiskunta määrää naisille perinteisen perheoikeuden — jota kutsutaan myös henkilökohtaista asemaa koskevaksi säännöksi (*Personal Status Code*, PSC) — pohjalta, syrjivät naisia. Naisten oikeudellinen asema, joka sääntelee heidän osallistumistaan taloudelliseen, poliittiseen, yhteiskunnalliseen, kansalais- ja kulttuuritoimintaan, on edelleen yksi suurimmista esteistä, vaikka lähes 190 maata — arabimaat mukaan luettuina — ovat ratifioineet vuosituhatjulistuksen ⁽¹⁰⁾.

3.8 Naisten harjoittamaa pienimuotoista perinteistä yritystoimintaa on vahvistettava ja sen saamaa huomiota on lisättävä. Tämä koskee myös perhepiirissä tehtävää palkatonta työtä ja perinteistä työtä. Tulisi tarjota koulutusta ja tukea, jotta kannustettaisiin kehittämään ja nykyaikaistamaan monia käsityöammatteja ja pienyrityksiä, jotka voidaan muuttaa tuottavaksi ansiotyöksi luomalla markkinointikelpoisia palveluja. Tämä antaisi naisille taloudellista vaikutusvaltaa.

3.9 Naisten osallistuminen on laajinta maatalousalalla. Maaseutualueilla, joilla merkittävä osa naisista on lukutaidottomia tai naisilla on vain perusasteen koulutus, koulutusresursien saaminen on hyvin rajallista ⁽¹¹⁾. Naisilta puuttuvat usein tiedot ja itseluottamus oman ja perheensä tilanteen parantamiseksi. Siksi he tarvitsevat integroitua ohjelmia, joissa yhdistetään henkilökohtaisten vaikutusmahdollisuuksien lisääminen, ammatillinen koulutus sekä yrittäjäkoulutus ja liike-elämän perustaidot, ja tukea, jonka avulla he voivat laatia kannattavia liiketoimintasuunnitelmia, saada yrityksen käynnistämiseen tarkoitettuja lainoja sekä luottoja mikroyritysten perustamiseksi kyliinsä. Koulutusohjelmissa maaseudulla asuville naisille tulisi tarjota mahdollisuuksia yhdistää keskenään maatalouteen ja muihin aloihin liittyviä aloitteita sekä varmistaa, että yhteisöjen miesväestö tukee heidän muuhun kuin maatalousalaan liittyvää toimintaansa.

3.10 On tärkeää perustaa pieniä osuuskuntia tukemaan naisyrittäjiä.

⁽¹⁰⁾ Hijab, Nadia, *Laws, Regulations and Practices impeding Women's Economic Participation in the Mena Region*, 2001, maailmanpankille huhtikuussa luovutettu varjoraportti.

⁽¹¹⁾ ”Maaseudulla asuvien palestiinalaisnaisten taloudellisen vaikutusvallan vahvistaminen” — MEDA-ohjelma, EuropeAid (tammikuu 2006 — joulukuu 2007) — palestiinalaishallinnon, Israelin ja EU:n yhteinen kehityshanke.

3.11 Niin ikään on tärkeää auttaa nykyisiä naisyrittäjiä löytämään uusia aloja, joilla naiset voivat tehdä taloudellisia aloitteita muun kuin perinteisen liiketoiminnan kehittämiseksi, mainontaan, markkinointiin ja hinnoitteluun sekä ulkomaanmarkkinoille suuntautumiseen liittyvien valmiuksien kehittäminen mukaan luettuna.

3.12 Naisten taloudellisen toiminnan kehittämismahdollisuuksien luominen edellyttää selkeää ymmärrystä nykyisestä ja tulevasta sosioekonomisesta tilanteesta eri alueilla.

3.13 Kaikkien sidosryhmien osallistuminen on välttämätöntä, jotta naisten kohtaamat esteet voidaan poistaa ja ottaa käyttöön erityisiä politiikkoja ja ohjelmia, joiden avulla naisilla on mahdollisuus antaa entistä suurempi panos kasvuun ja kehitykseen.

3.14 Rahoituksen saaminen on ensiarvoisen tärkeää. Luottojen ylärajoja tulee nostaa, jotta mikro- ja pienyrityksiä kannustetaan laajentamaan toimintaansa ja investoimaan siihen. Valtiovalta ja lahjoittajat voisivat tarjota virallisille rahoituslaitoksille kannustimia tällaisiin hankkeisiin. Poliittisten päättäjien tulisi pitää aina mielessä pk- ja mikroyritysten erot organisaation, rahoituksen, tuottavuuden ja kasvupotentiaalin osalta.

3.15 Uusille yrityshankkeille ja yritysten perustamiselle tarjottavien kannustimien lisäksi olisi tehostettava mikroluottoalaa sekä huolehdittava siitä, että liikepankkien tarjoamat luottoehdot ovat asianmukaisia ja realistisia.

3.16 Järjestämällä markkinointi- ja myynninedistämistapahumia alueella ja EU:n jäsenvaltioissa voidaan tarjota mahdollisuuksia etenkin tuotantoteollisuuden vientiin suuntautuville aloitteille.

3.17 Naisten tulevaisuutta Euro-Välimeri-alueella on tarkasteltava taloudellisen, poliittisen, sosiaalisen ja perhepoliittisen kokonaistilanteen pohjalta. Ilman talouskasvua ja työllisyysasteen nousua naiset kärsivät jatkossakin syrjinnästä epäreilussa kilpailussa miesten kanssa.

3.18 On käynnistettävä erityisiä politiikkoja ja ohjelmia, jotta naiset voivat antaa entistä merkittävemmän panoksen kasvuun ja kehitykseen.

3.19 Nimenomaan naisyrittäjille suunnatut strategiat voivat tarjota heille tilaisuuksia irrottautua perinteisistä taloudellisista rakenteista ja lisätä investointeja yrityksiin.

3.20 Kaikkia aloitteita tukevassa tutkimuksessa on yksilöitävä kunkin maan erityistarpeet ja selvitettävä naisten vahvuudet ja heikkoudet ikäryhmittäin ja erityisin alakohtaisin tutkimuksin.

3.21 On tarpeen kartoittaa ja arvioida yritysten perustamiseen, tiedottamiseen ja neuvontaan, rahoitukseen, koulutukseen, ohjaukseen ja verkostoitumiseen liittyviä valtakunnallisia toimia, jotta voidaan poimia joukosta hyviä käytänteitä ja vaihtaa niitä Euro-Välimeri-alueen pohjois- ja eteläosan välillä sekä alueen eteläosan maiden kesken. Edistymistä Euromed-kumppanuusmaissa on seurattava säännöllisesti, jotta varmistetaan, että edetään kohti naisten täysipainoista osallistumista maidensa talouselämään.

3.22 Euro-Välimeri-alueella toteutettavien valtioidenvälisen ohjelmien avulla naisyrittäjäjärjestöt voivat vaihtaa kokemuksia ja hyviä käytänteitä, mikä on tehokas keino kehittää yritystoimintaa ja liike-elämän taitoja.

3.23 *Franchising*-toiminta voi olla hyödyllinen keino parantaa naisten asemaa itsenäisen ammatinharjoittamisen ja pienimuotoisen yritystoiminnan avulla. Se saattaa vähentää riskejä uutta hanketta aloitettaessa, sillä tällöin on mahdollista tukeutua jo kertaalleen käytännössä testattuihin käytäntöihin ja osaamiseen. Yhtä lailla tärkeää on liiketoimintakeskusten toiminnan kehittäminen. On parannettava yritysten vaatimusten kannalta keskeisiä valmiuksia, joita voidaan kehittää ottamalla oppia muissa maissa tulokselliseksi osoittautuneista käytänteistä ja ohjelmista.

3.24 Tutkimalla tieto- ja viestintäteknikkapalveluiden, tutkimus- ja kehitystoiminnan viestintäpalvelupisteiden hallinnon ja innovatiivisten mediaohjelmien tuotannon kaltaisia uusia aloja sekä etsimällä uusia markkinarakoja matkailualalla voidaan luoda uusia väyliä naisten liiketoiminnalle.

3.25 Tieto- ja viestintäteknikka edistää tuottavuutta, kasvua, kilpailukykyä ja työllisyyttä. Alan kehittämisellä on ratkaiseva merkitys Euro-Välimeren-alueelle, jotta se kykenisi kilpailemaan maailmanlaajuisesti. Samalla kun luodaan tarvittava infrastruktuuri, on tärkeää varmistaa, että se on kaikkien ulottuvilla, jotta digitaalinen kahtiajako ei syvenisi etenkin naisten keskuudessa ja väestönosissa, joissa lukutaidottomuusaste on korkea. Tieto- ja viestintäteknikan kehittäminen luo lisäarvoa parantaessaan sekä miesten että naisten liiketoimintaosaamista.

3.26 Euroopan komission yritys- ja teollisuustoiminnan pääosaston perustama naisyrittäjien Internet-portaali (*Women's Entrepreneurship Portal*)⁽¹²⁾ saattaa olla käyttökelpoinen väline hyvien käytänteiden vaihtoa ja verkostoitumista varten.

3.27 Lastenhoitopalveluiden yhteyteen voidaan luoda virallisia työpaikkoja, mikä niin ikään auttaa naisia sovittamaan yhteen perhe- ja työelämän velvollisuudet.

3.28 Itsenäistä ammatinharjoittamista koskevien tuki- ja tietopalveluiden tarjoaminen naisille vähentää maahanmuuton aiheuttamaa painetta. Näin on mahdollista luoda työpaikkoja sekä lähtö- että vastaanottajavaltioissa.

⁽¹²⁾ Ks. http://ec.europa.eu/enterprise/entrepreneurship/craft/craft-women/womenentr_portal.htm.

4. Barcelonan prosessi ja Euroopan naapuruuspolitiikka

4.1 Euroopan naapuruuspolitiikalla pyritään edistämään EU:n ja sen kumppaneiden taloudellista yhdentymistä. Euroopan naapuruuspolitiikan puitteissa Välimeren alueen kumppaneille myönnettävät määrärahat kaudella 2007–2013 ovat nousseet 32 prosenttia eli 12 miljardiin euroon. Siinä ei ole kuitenkaan kiinnitetty riittävästi huomiota naisten taloudellisen toiminnan edistämiseen.

4.2 Maaliskuun 16. — 17 päivänä 2007 pidetyssä parlamentaarisen Euro-Välimeri-yleiskokouksen täysistunnossa ETSK:lle myönnettiin pysyvän tarkkailijan asema, joka antaa sille oikeuden käyttää puheenvuoroja kaikissa parlamentaarisen Euro-Välimeri-yleiskokouksen kokouksissa. Tämä antaa ETSK:lle merkittävän mahdollisuuden edistää naisten taloudellisen toiminnan tukemista.

4.3 Ensimmäisessä naisten yhteiskunnallisen aseman vahvistamista käsitelleessä Euro-Välimeri-alueen ministerikonferenssissa⁽¹³⁾, joka pidettiin marraskuussa 2006 Istanbulissa, annettiin sitoumus edistää naisyrityttöä parantamalla naisten mahdollisuuksia maan, rahoituksen, tiedon ja koulutuksen hankintaan, markkinoille pääsyyn ja verkostoitumiseen sekä kannustaa rahoituslaitoksia räätälöimään tuotteensa naisten tarpeiden mukaan ja etenkin tarjoamaan sitä varten pienlainoja.

5. Yrityksiä käsittelevä Euro-Välimeri-peruskirja

5.1 Casertassa (Italiassa) 4. lokakuuta 2004 järjestetyssä viidennessä Euro-Välimeri-konferenssissa teollisuusministerit hyväksyivät teollista yhteistyötä koskevan ohjelman vuosiksi 2005–2006. Yksi ehdotuksista oli vaihtaa yrittäjyyskoulutusta koskevia tietoja ja kokemuksia.

5.2 Euroopan komission yritys- ja teollisuustoiminnan pääosasto laati tältä pohjalta yrityksiä käsittelevän Euro-Välimeri-peruskirjan⁽¹⁴⁾, jonka yhdeksän Välimeren alueen kumppania hyväksyi. Yksi keskeisistä periaatteista on luoda Euro-Välimeri-alueelle yrittäjyyttä suosiva yhteiskunta ottamalla toiminnassa huomioon sekä nuoret että aikuiset koulutusjärjestelmän kaikilla tasoilla elinikäisten oppimisen näkökulmasta. Komissio ei kuitenkaan mainitse nimenomaan naisyrittäjien kohtaamiin haasteisiin puuttumista.

5.3 Peruskirja on tehokas väline liiketoiminnan harjoittamista koskevien olosuhteiden parantamiseksi. Peruskirjaa täytäntöönpanossa naisten yrittäjyyden edistäminen ei kuitenkaan kuulunut keskeisiin periaatteisiin eikä tavoitteisiin.

5.4 Vaikka Euro-Välimeri-teollisuusyhteistyötä koskeva työohjelma kaudeksi 2007–2008 perustuu tähän mennessä aikaansaatuun tulokseen ja tukee entistä tehokkaampaan täytäntöönpanoon tähtääviä toimenpiteitä, siinäkin ei pyritä erityisesti edistämään naisten yrittäjyyttä.

⁽¹³⁾ Ks. http://ec.europa.eu/comm/external_relations/euromed/women/docs/conclusions_1106.pdf.

⁽¹⁴⁾ Ks. http://ec.europa.eu/enterprise/enterprise_policy/ind_coop_programmes/med/doc/f1949_en.pdf.

5.5 Monet Euroopan komission toteuttamat aloitteet voivat olla esimerkkejä hyvistä käytänteistä ja tietämyksen siirrosta Euroopan ja Välimeren alueen maiden välillä⁽¹⁵⁾.

6. Kansalaisyhteiskunnan rooli

6.1 Järjestäytyneellä kansalaisyhteiskunnalla on merkittävä rooli vahvistettaessa naisten asemaa, heidän osallistumistaan ja edustustaan julkisessa elämässä sekä edistettäessä naisyrityttöä.

6.2 Kun lähtökohtana on erittäin vahva heikommassa asemassa olevista väestöryhmistä huolehtimisen perinne, joka koskee myös esimerkiksi vammaisia naisia ja naisia, joiden mahdollisuudet päästä yleissivistävän tai ammatillisen koulutusjärjestelmän piiriin ovat hyvin rajalliset tai täysin olemattomat, olemassa olevia resursseja voidaan hyödyntää paremmin tarjoamalla johtamistaitoihin ja rahoitukseen liittyvää koulutusta.

6.3 Yksityisen ja julkisen sektorin kumppanuuksien avulla valtiotalosta riippumattomat organisaatiot ja yhteiskunnalliset järjestöt voivat edistää talouskasvua tehokkaasti⁽¹⁶⁾. Kyseisenlaiset kumppanuudet voivat laajentaa tuloa tuottaviin toimiin liittyvää palveluntarjontaa.

6.4 Alalla kokemusta hankkineet valtiotalosta riippumattomat organisaatiot ja yhteiskunnalliset järjestöt voivat lisäksi toimia koulutus- ja akkreditoitavissa koulutukseen liittyvien sukupuolten välisten erojen poistamiseksi.

7. ETSK:n rooli

7.1 ETSK:illa on merkittävä rooli varmistettaessa kansalaisyhteiskunnan osallistuminen naisten integroimista talous- ja yhteiskuntaelämään koskevan Euro-Välimeri-politiikan täytäntöönpanoon⁽¹⁷⁾.

7.2 ETSK on antanut panoksensa naisten työllistymistä käsitteeseen aiheeseen laatimalla selvityksen⁽¹⁸⁾, joka esiteltiin 13.–14. heinäkuuta 2006 pidetyssä EU:n ja Turkin neuvoo-antavan sekakomitean 21. kokouksessa. Lisäksi se laatii selvityksen naisyrityttöä sekakomitean seuraavaan kokoukseen, joka pidetään marraskuussa 2007 Turkissa.

⁽¹⁵⁾ Ks. <http://ec.europa.eu/enterprise/entrepreneurship/craft/craft-women/women-dgentr-active> ja <http://ec.europa.eu/enterprise/entrepreneurship/craft/craft-women/database-women.htm>.

⁽¹⁶⁾ Ks. [file:///E:/PPP for women entrepreneurship.htm](file:///E:/PPP%20for%20women%20entrepreneurship.htm) (8. maaliskuuta 2007).

⁽¹⁷⁾ Tiedonanto "Neuvoo-antavien elinten ja yhteiskunnallisten ammattilisten järjestöjen rooli kumppanuussopimusten täytäntöönpanossa ja Euroopan naapuruuspolitiikassa".

⁽¹⁸⁾ EU:n ja Turkin neuvoo-antava sekakomitea.

7.3 Ljubljanassa (Sloveniassa) 15.–17. marraskuuta pidetyn talous- ja sosiaalineuvostojen ja vastaavien elinten Euro-Välimeri-huippukokouksen loppujulistuksessa ⁽¹⁹⁾ osallistujat sitoutuivat viemään eteenpäin aloitteitaan naisten integroimiseksi talous- ja yhteiskuntaelämään erityisesti naisyrityttöä kehittämällä.

7.4 ETSK myös yhtyy ministerien toteamukseen siitä, että on tärkeää edistää kansalaisyhteiskunnan roolia sekä lisätä sen valmiuksia parantamalla vuorovaikutusta yhtäältä hallitusten ja parlamenttien ja toisaalta kansalaisyhteiskunnan organisaatioiden, nais- ja nuorisjärjestöjen, ammattiliittojen sekä yritys- ja ammattialajärjestöjen välillä sekä yhteistyötä valtakunnallisen sekä alue- ja paikallishallinnon välillä.

7.5 Osana Barcelonan prosessia EU käynnisti joukon ohjelmia, joista osa oli suunnattu suoraan Euro-Välimeri-maiden nuorille. Komitea on antanut aiheita ”Nuorten tukeminen

Välimeren alueen kumppanimaissa” käsittelevän tiedonannon ⁽²⁰⁾, jossa se tarkastelee myös naisyrityttöä edistämistä.

8. Päätelmä

8.1 Euroopan komission tulisi varmistaa, että Euroopan naapuruuspolitiikoista ja Meda-ohjelmista laaditaan vaikutusten arviointi, ja ottaa sukupuolinäkökohdat niissä järjestelmällisesti huomioon. Naisten rooli yrityttöydessä Euro-Välimeri-alueella on ratkaiseva vastattaessa maailmanlaajuistumisen taloudellisiin haasteisiin. Lähi-idän ja Pohjois-Afrikan alueelle laadittu Euroopan komission alueellinen ohjelma naisten roolin edistämiseksi talouselämässä on myönteinen askel. Olisi ryhdyttävä toimiin keskeisten kansalaisyhteiskunnan edustajien — valtiovalta riippumattomat naisjärjestöt mukaan luettuina — kuulemiseksi hankkeiden kaikissa vaiheissa niiden suunnittelusta täytäntöönpanoon, arviointiin ja seurantaan, jotta varmistetaan asetettujen tavoitteiden saavuttaminen.

Bryssel 12. heinäkuuta 2007

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja
Dimitris DIMITRIADIS

⁽¹⁹⁾ Ks. http://www.europarl.europa.eu/intcoop/empa/home/final_declaration_ljubljana_112006_en.pdf.

⁽²⁰⁾ Tiedonanto ”Nuorten tukeminen Välimeren alueen kumppanimaissa”.